

Wikin esittely

- 1 Mikä on wiki?
 - 2 Ketkä käyttävät wikiä?
 - 3 Miten wiki toimii?
 - 4 Miksi wikiä kannattaa käyttää?
 - 5 Mitä huonoja puolia wikissä on?
 - 6 Mihin wikit ovat kehittymässä?
 - 7 Mitkä ovat wikien vaikutukset opetukselle ja oppimiselle?
 - 8 UEF-wiki pähkinänkuoressa
 - 9 Wikin käyttötapoja
 - 10 Mistä saat tukea, koulutusta ja neuvontaa?
 - 11 Lähteitä ja lisätietoja
-

1 Mikä on wiki?

Wikit ovat yksinkertaisia verkkosivustoja, joissa käyttäjät voivat lukemisen ohella myös helposti lisätä ja muokata sisältöjä. Ainoa tarvittava ohjelma on nettiselain. Wikit tarjoavat siten **helppokäyttöisen välineen yhteisölliseen työskentelyyn**.

Tällä hetkellä käytössä on hyvin monia erilaisia wikejä ja wikipalveluja, mutta yhteistä niille kaikille on:

1. **avoimuus**, jota voidaan tarvittaessa rajata (esim. yksityisiä osioita tai sivuja muutoin avoimessa wikissä)
 2. **yksinkertaisuus**: ei tarvita erillisiä ohjelmia tai erityistaitoja
 3. **yhteisöllisyys ja verkostomaisuus**: sivuja on helppo luoda ja linkittää yhdessä muiden ylläpitäjien kanssa
 4. **ajantasaisuus**: materiaalit ovat samassa paikassa, ja samat versiot ovat koko ajan kaikkien ylläpitäjien ulottuvilla.
-

2 Ketkä käyttävät wikiä?

Wikejä on käytetty jo vuodesta 1995 lähtien, ja niiden helppokäyttöisyys on tuonut ne jokaisen kiinnostuneen ulottuville, erityisiä taitoja ei siis tarvita. Wikit ovat yksinkertaisuutensa ansiosta myös hyvin joustavia, ja niitä on sovellettu hyvin erilaisissa tilanteissa, viime vuosina myös korkeakouluissa. Avoimuuden ja yhteisöllisyyden vuoksi wikit soveltuvat erityisen hyvin yhteisölliseen ja prosessimaiseen tiedon tuottamiseen ja käsittelyyn opiskelussa, opetuksessa, tutkimuksessa tai hallinnossa.

3 Miten wiki toimii?

Wikissä yksittäistä sivua kutsutaan wikisivuksi, kun taas wikillä viitataan yleensä joko useamman wikisivun muodostamaan laajempaan kokonaisuuteen tai johonkin tiettyyn wikipalveluun, jossa verkon palvelimelle on asennettu jokin lukuisista wikiohjelmistoista joko julkiseen tai rajoitettuun käyttöön. UEF-wikissä useamman sivun itsenäinen kokonaisuus on wikialue (space).

1. Lue wikisivuja kuten mitä tahansa nettisivuja: klikkaa linkki auki.
2. Muokkaa wikisivua klikkaamalla Edit-painiketta: sivun sisältö avautuu muokkausikkunaan (ks. esim. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kukka> - Muokkaa-painikkeet oikeassa yläreunassa).
3. Käytä tekstin muotoiluun helppokäyttöisiä editoreita (yksinkertaisen wikimerkkauksen lisäksi) -- et tarvitse koodaustaitoja (ks. esim. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kukka> - "Muokkaa" ja "Muokkaa wikitekstiä").
4. Tallenna muutokset; sivun uusi versio on välittömästi muiden saatavilla ja muokattavissa.
5. Muokkaa nykyisiä wikisivuja, luo uusia sivuja, ja linkitä niitä

toisiinsa (ks. esim. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kukka> - sinisen linkin takana on wikisivu, punaisen linkin takana ei vielä ole sivua).

6. Wikiissä voi vaihtelevasti käyttää myös muita toimintoja: kommentoida sisältöjä, lisätä avainsanoja, käyttää hakutoimintoja, tilata rss-syötteitä tai luoda henkilökohtaisen käyttäjäisivun.

4 Miksi wikiä kannattaa käyttää?

Wikiä kannattaa käyttää erityisesti silloin, kun haluat tuottaa ja käsitellä tietoa yhdessä useamman henkilön kanssa.

4.1 Esimerkkejä wikin yhteisöllisestä käytöstä

- Kokouksen dokumentit
 - Laadi esityslista ja muokkaa sitä ennen kokousta.
 - Linkitä muut kokouksen dokumentit samalle sivulle.
 - Kirjoita kokouksen aikana pöytäkirjaa niin, että kokouksen osallistujat voivat sen samalla tarkistaa.
 - Tarvittaessa osallistujat voivat lisätä dokumentteja tai oheismateriaalia sivulle
- Materiaaleja kokoon ja julkaistaviksi
 - Voit helposti lisätä wikisivulle kuvia, kuvioita, videoita ym. oheismateriaalia.
 - Voit myös tarvittaessa siirtää wikisivun sisältöt vaikkapa tekstinkäsittelyohjelmaan jatkokäsittelyä varten.

4.2 Wikin hyviä puolia muihin yhteisöllisiin palveluihin verrattuna

- Materiaali pysyy ajan tasalla ja on kaikkien saatavilla netissä.
- Muutokset on helppo jäljittää ja aiemmat versiot voidaan tarvittaessa palauttaa milloin vain.
- Wikisivuja muokataan yksinkertaisella tekniikalla, ja perusmuotoilut (lihavointi, otsikot, linkit yms.) on helppo toteuttaa.
- Wikisivut on helppo liittää toisiinsa linkkien avulla.
- Tuotokset ovat valmiiksi nettimuodossa julkaisemista varten.

5 Mitä huonoja puolia wikissä on?

Wikien vahvin ominaisuus, avoimuus ja yhteisöllisyys, voi aiheuttaa ongelmiakin:

1. Avoimet wikit ovat haavoittuvia vandalismille ja asiattoman aineiston levitykselle. Onneksi käyttäjien oikeuksia voi myös rajoittaa, esimerkiksi antamalla muokkausoikeus vain kirjautuneille käyttäjille.
2. Wikin sisältöä tuotetaan usein yhteisöllisessä prosessissa, ja lopputuloksena syntyvästä wikisivustosta voi tulla sekava ja sisällöltään vaihtelevan tasoinen. Usein onkin tarpeen sopia erikseen käyttäjistä joiden vastuulla on pitää wikisivusto siistinä ja ajantasaisena. Toimitustyö on tärkeää myös wikissä.
3. Wikillä tuotetun materiaalin laatijana on yleensä yhteisö eikä yksilö, mikä voi aiheuttaa erimielisyyksiä tekijänoikeuksista. Ennen laajemman materiaalin rakentelua kannattaakin sopia tekijänoikeuksista ja tiedottaa siitä kaikille muillekin, joilla on mahdollisuus osallistua sisällöntuotantoon wikissä.

6 Mihin wikit ovat kehittymässä?

Wikit mahdollistavat uudenlaisia tiedontuotannon ja -käsittelyn tapoja,

ja laajemmat muutokset ovat nähtävissä vasta muutaman vuoden kuluttua. Tosin jo nyt voidaan Wikipedian tarjoaman esimerkin avulla todeta, että wikin avulla voidaan sekä tuottaa uudenlaisia sisältöjä että myös synnyttää uudenlaisia yhteisöjä.

Monissa wikipalveluissa on myös kehittyneitä ominaisuuksia, jolloin niillä voidaan korvata monia verkkojulkaisun tai yhteistoiminnan välineitä. Toivottavasti uudet ominaisuudet eivät kuitenkaan poista wikipalvelujen tärkeimpiä ominaisuuksia, yksinkertaisuutta ja helppokäyttöisyyttä.

7 Mitkä ovat wikien vaikutukset opetukselle ja oppimiselle?

Wikiellä voidaan opetuksen ja tutkimuksen ohella tukea erityisen hyvin opiskelijälähtöistä ja yhteisöllistä oppimista, esimerkiksi

- opettaja voi antaa opiskelijoille oikeuden muokata ja jalostaa edelleen opintojakson oppimateriaaleja tai linkkilistoja
 - opiskelijat tekevät materiaaleja joko oma-aloitteisesti tai opettajan antaman aihealueen tai muun vastaavan toimintaraamin ohjaamina
 - opiskelijat rakentavat ja julkaisevat henkilökohtaisia portfolioita.
-

8 UEF-wiki pähkinäkuoressa

Itä-Suomen yliopiston wikipalvelu (UEF-wiki) on osoitteessa <http://wiki.uef.fi>. Wikissä on kaikille avointa materiaalia, mutta sivujen muokkaukseen tarvitaan aina kirjautuminen. Osa materiaaleista on rajattu vain pienen työryhmän näkyville, jolloin muut käyttäjät eivät pääse lukemaan tai muokkaamaan niitä. Wikiin kirjaututaan Itä-Suomen yliopiston tunnukseella (UEFAD-tunnus) ja salasanaalla, kuten muihinkin yliopiston verkkopalveluihin. Muiden korkeakoulujen ja organisaatioiden edustajat, jotka ovat [Haka-tunnistuksen](#) piirissä, voivat myös kirjautua UEF-wikiin.

Mikäli sinulla on UEFAD-käyttäjätunnus, voit tilata wikialueen ja ryhtyä sen ylläpitäjäksi. Voit räätälöidä wikialuetta ja määritellä esimerkiksi ulkoasun, tyylit ja rakenteita. Voit luoda ja muokata sivuja vain kirjautuneena, kutsua lukijoita ja muita ylläpitäjiä wikialueelle ja antaa heille eritasoisia yhteisöllisiä ja yksilöllisiä käyttöoikeuksia.

- [Wikialueen tilauslomake](#)
-

9 Wikin käyttötapoja

Tähän lukuun keräämme tietoja ja esimerkkejä siitä, miten UEF-wikiä on yliopistossamme käytetty.

Onko tiedossasi jokin hyvä tai mielenkiintoinen esimerkki siitä, miten wikiä on käytetty? Jaa tietosi muillekin (esimerkiksi kommenttina sivun alareunassa), niin lisäämme tänne tiedot.

Itä-Suomen yliopistossa wikiä on käytetty esimerkiksi seuraaviin tarkoituksiin:

9.1 Intranet tai extranet, opintojakson tai projektin "kotisivu"

- [Ortopedis-radiologinen opetussivusto](#)
- Päivi Atjosen Hyvä paha arviointi -kirja nyt netissä: [Hyvä, paha arviointi](#)

9.2 Ohjeiden tallennusalusta

- [Confluence Wiki 5, ohjeet](#)
- [Sosiaalisen median hyvät käytännöt](#)
- [ATLAS.ti](#)

9.3 Tiedostojen jako

Wikissä voit jakaa kätevästi tiedostoja, ja makron avulla voit antaa myös lukijoille tai opiskelijoille luvan lisätä tiedostoja. Näin voit helposti koota dokumenttipankkeja.

9.4 Yhteiset dokumentit

Wikissä on helppo yhdessä kirjoittaa hankehakemuksia tai koota yhteisiä raportteja.

- Itä-Suomen yliopiston sosiaalisen median käytön suositus kirjoitettiin ja koottiin ensin wikissä, minkä jälkeen se julkaistiin myös yliopiston nettisivuilla. Seuraava versio suosituksesta julkaistiinkin sitten suoraan UEF-wikissä: [Sosiaalisen median käytön suositus](#)
- Yliopiston tuorein yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ohjelma rakennettiin ensin wikissä, sitten pdf:ksi ja julkiseen verkkoon: http://www.uef.fi/documents/793941/801239/UEF_Tasa-arvo_Suunnitelma_valmis.pdf.

9.5 Wiki oppimisen tukena

Kun työskentelet wikissä yhdessä muiden oppijoiden kanssa, voit helpommin muun muassa

- muokata ja prosessoida tietoa
- oivaltaa ja hahmottaa asioiden välisiä suhteita
- huomioida eri näkökulmia.

9.6 Kurssi- tai oppimispäiväkirja, portfolio

Wikiin voi rakentaa monipuolisen ja -tasaisen oppimispäiväkirjan ja portfolion. Wikissä voit kirjata yksityisiä, hyvinkin satunnaisia merkintöjä päiväkirjaan, ja toisaalta rakentaa julkista näyteportfoliota, jonne voit siirtää materiaaleja jalostettuina yksityisistä osioista.

9.7 Opettajan kotisivu

- Esko Ryökäs personalia
- Professor Päivi Atjonen's Homepages
- Skope-professorit

10 Mistä saat tukea, koulutusta ja neuvontaa?

- Käyttöohjeet ym. tukimateriaali ovat tällä wikialueella.
- Opinto- ja opetuspalvelujen tukipalveluyksikkö oppitupa ([oppitupa\(at\)uef.fi](mailto:oppitupa(at)uef.fi)) vastaa UEF-wikin käytön tuesta, koulutuksesta ja neuvonnasta.

11 Lähteitä ja lisätietoja

- Osaatko wikitellä? Selvitys sosiaalisen median käytöstä korkeakoulusektorilla - SMOOT-hankkeen julkaisu (pdf).
- Lamb, Brian (2004). Wide Open Spaces: Wikis, Ready or Not. EDUCAUSE Review, vol. 39, no. 5 (September/October 2004): 36-48.
- Wikit - välineitä verkkoviestintään. VERTTI - Opettajan verkkokurssituki, Helsingin yliopisto, tietojenkäsittelytieteen laitos.
- Wikikirjasto. Viisautta wikin tekoon. Aloitettu marraskuussa 2009.
- Confluence Documentation (ohjeita Confluence Wikin käyttöön)